

Sak 10

Innkomne saker

Det er meldt inn én sak til landsmøtet 2024 fra landsstyret. Vedtak gjøres med alminnelig flertall.

Saken inneholder:

- Sak 10.1: Sterkere organisasjon raskere – Ressursfordeling i Naturvernforbundet

Landsmøte i Naturvernforbundet 2024

10.1 Sterkere organisasjon raskere – Ressursfordeling i Naturvernforbundet

- Sak sendt til landsmøte 2024 fra landsstyret

Forslag til vedtak fra arbeidsutvalget etter oppdrag fra landsstyret:

- Kampen for å ta vare på norsk natur krever et sterkt naturvernforbund i hele landet, og et sterkt nasjonalt sekretariat som støtter opp om organisasjonen og våre mål.
- Til dette trenger vi både flere medlemmer, og en satsing på en nasjonal fastgiverordning som kommer organisasjonen til gode både sentralt og lokalt.
- Vi trenger også å gjøre noe med ressursfordelingen. Naturvernforbundet har en noenlunde lik andel av befolkningen som medlemmer over hele landet. Dette fører til at vi står svakest der landet er tynnest befolket, samtidig som det ofte er der angrepene på naturen er de mest omfattende.
- Vi er i den heldige situasjonen at vi har medlemsvekst og gode muligheter til å skaffe oss flere støttespillere. Men når veksten er prosentvis noenlunde lik over hele landet, forsterkes skjevhetene i organisasjonen. I denne situasjonen er det viktig å prioritere veksten til styrking av organisasjonen der vi står svakest, blant annet gjennom mer midler til fylkessekretærer der disse bare har begrensede deltidsstillinger.
- Landsmøtet gir landsstyret i oppdrag å sette ned en arbeidsgruppe for videre arbeid med ressursfordeling. Dette gjelder både mellom lokal- og fylkeslag og det nasjonale organisasjonsleddet.

Bakgrunn

Forslaget er en oppfølging av landsstyrets diskusjoner om fordeling av ressurser og som en direkte oppfølging etter høringsrunden på forslaget til endring av kontingentfordelingsmodellen.

Landsstyret ønsker å se på mulighetene for å utarbeide en bedre modell for fordeling av Naturvernforbundets knappe ressurser, blant annet slik at vi kan nå målet om store nok fylkessekretærstillinger i alle fylker fortere enn vi kan gjøre gjennom normal vekst.

Dette var grunnen for at forslag om å endre kontingentfordelingsnøkkelen ble sendt på høring til fylkes- og lokallag i sommer. Etter å ha gått gjennom høringsinnspillene, valgte landsstyret å ikke foreslå endringer i kontingentfordelingen. Mange fylkes- og lokallag uttrykte et ønske om å endre fordelingsnøkkelen for å styrke små lokal- og fylkeslag, men det var likevel et stort sprik i organisasjonen. Utsiktede konsekvenser ble synliggjort, og flere oppfattet prosessen som forhastet og utilstrekkelig forankret, og ønske om en mer helhetlig utredning ble fremmet av flere.

Landsstyret landet derfor på følgende vedtak:

- *Forslaget om å endre kontingentfordelingen fremmes ikke som et vedtektsendingsforslag til Landsmøtet 2024.*
- *Landsstyret ber arbeidsutvalget forberede en egen sak til behandling på landsmøtet 2024 om ressursfordeling. Landsmøtet gir Landsstyret i oppdrag å sette ned en arbeidsgruppe for videre arbeid med ressursfordeling. Dette gjelder både mellom lokal- og fylkeslag og det nasjonale organisasjonsleddet.*
- *Landsstyret ber om at det settes i gang arbeid med å opprette et aktivitets- og organisasjonsfond.*

Landsstyret inviterer derfor Landsmøtet til en diskusjon om behovet for endringer, basert på analysene som er gjort og det som har kommet frem i høringsprosessen.

Målet med saken er å legge grunnlag for en felles oppfatning av Naturvernforbundets situasjon, hvordan vi best kan styrke organisasjonen framover, og at den foreslåtte arbeidsgruppen kan få et solid grunnlag for sitt arbeid med ressursfordeling fram mot neste landsmøte.

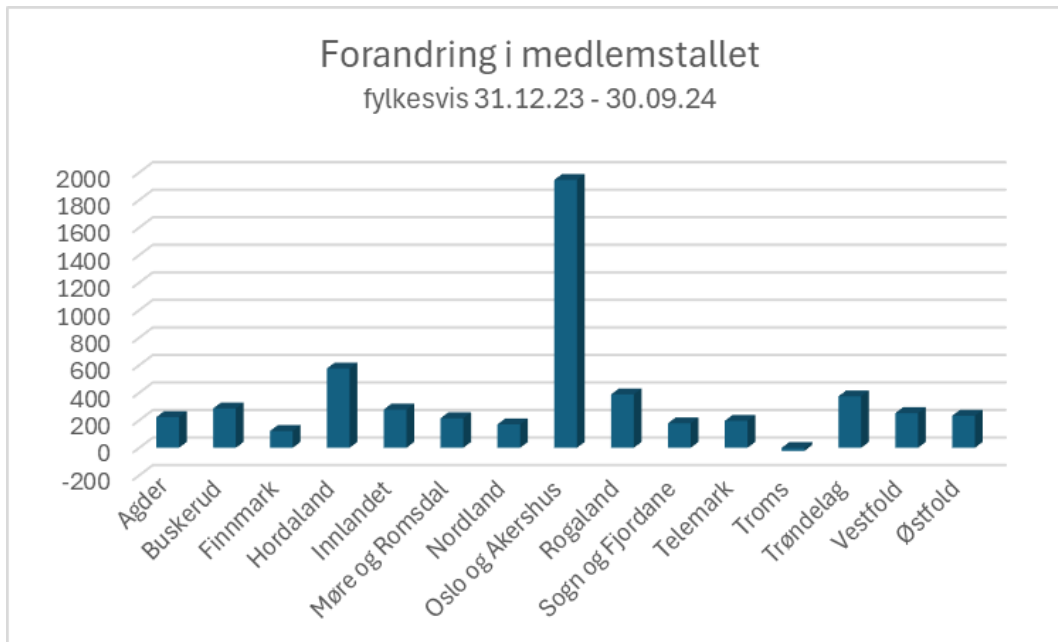
Under følger noen nøkkeltall som forhåpentligvis er nyttige i den kommende diskusjonen.

Vi er i kraftig vekst, men veksten kommer ujevnt

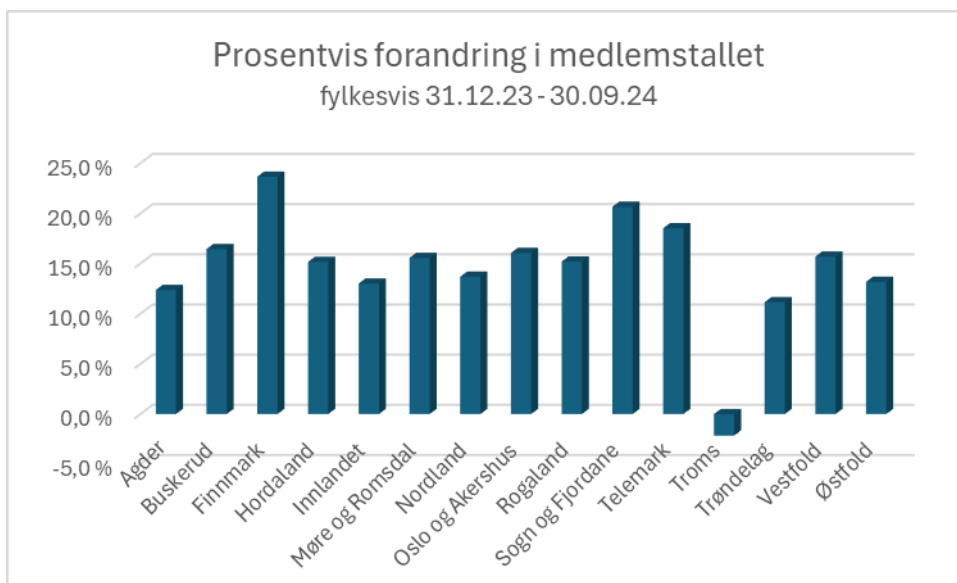
Naturvernforbundet har vokst kraftig med over 20 000 nye medlemmer fra 2014 til 2024. Den sterkeste veksten har skjedd fra 2018 og frem til nå, med nesten 18 000 nye medlemmer.

Medlemsveksten skjer prosentvis noenlunde likt i forhold til folketall, og gir dermed først og fremst økonomiske utslag i folkerike områder. Med dagens kontingentmodell bidrar dette til at det blir stadig større økonomiske forskjeller mellom lokallag og fylkeslag med mange medlemmer og lag med færre medlemmer. Samtidig har de mindre folkerike områdene ofte minst like store miljømessige utfordringer, tilsvarende prosentvise vekst, og et større område å dekke.

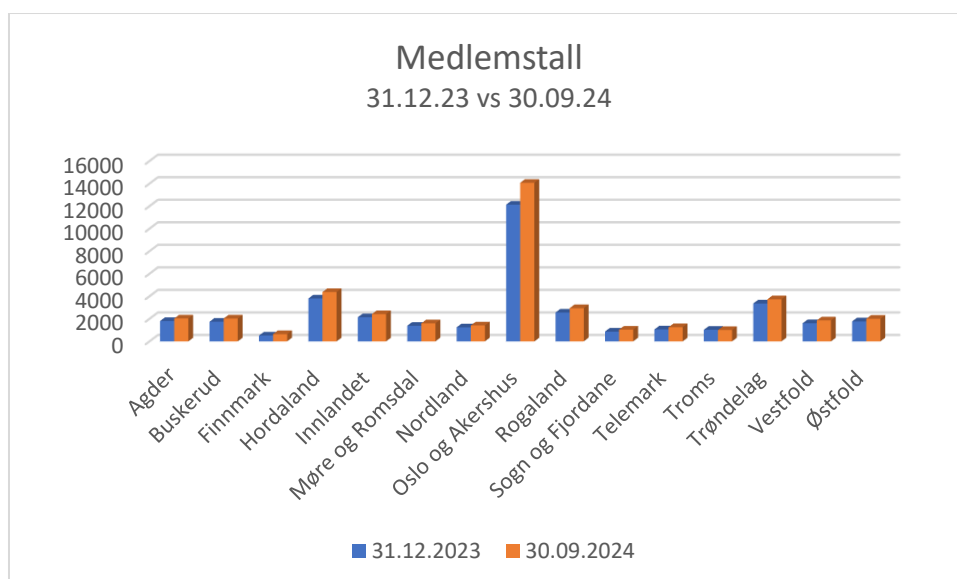
Mange av de store sakene som ligger bak medlemsveksten vår er ikke tilknyttet de geografiske områdene hvor medlemsveksten gir mest utslag. Et eksempel her er den store medlemsveksten som kom i vinter, da dommen i Fjordsøksmålet og NRK-innslagene om nedbygging av natur kom. Medlemsveksten kom prosentvis nokså likt i hele landet, men med ulik antallmessig fordeling, som grafene nedenfor viser.

Diagrammet viser utvikling i medlemstall per fylkeslag, i absolutte tall, siste periode. De mest folkerike regionene hadde høyest tilvekst i antall nye medlemmer.

Diagrammet viser utvikling i medlemstall, i prosent, siste periode. Noen av våre minst folkerike regioner hadde høyest vekst i prosent, uten at dette slo veldig sterkt ut på totale medlemstall, eller tilsvarende inntekter.

Diagrammet viser absolutte medlemstall per fylkeslag, med utvikling i siste periode. De mest folkerike regionene har høyest medlemstall.

Dagens økonomiske rammer er stramme for de fleste organisasjonsledd, selv om rammene nå er større enn for få år tilbake. Med større medlemsmasse øker også forventningene til vår organisasjon. Medlemsveksten fortsetter, og det bør vi også ha som mål. Hvis vi ikke gjør tilpasninger i ressursfordelingen, vil utviklingen fortsette i samme spor, og forskjellene vil øke.

Et av de viktigste inntekspotensialene for vekst i frie inntekter, i tillegg til bl.a. kontingentinntekter, er nasjonal fastgiverordning. Ordningen med at medlemmer og andre støttespillere kan gi månedlige bidrag ut over den fastsatte minimumskontingenten, som vi av demokratiske årsaker ønsker å holde lav, gir Naturvernforbundet mulighet til mer robust og forutsigbar økonomi på sikt. Vi jobber for å øke antallet fastgivere, og dette er en viktig satsing i arbeidet med å skaffe frie midler, og en viktig del av vekststrategien. Sammenlignet med inntektene fra medlemskontingenter, kr 9 142 194 i 2023, ga fastgivere kr 3 710 071 kroner samme år. Ordningen krever ressurser, kompetanse og systemer som ivaretar offentlig regelverk, og må være godt koordinert med medlemskap og kommunikasjon på tvers. Det er gode muligheter til å fortsette å øke antallet fastgivere, og dermed øke Naturvernforbundets samlede økonomiske handlingsrom gjennom denne nasjonale ordningen.

Bemanning, ressursknapphet og oppgaver i fylkene

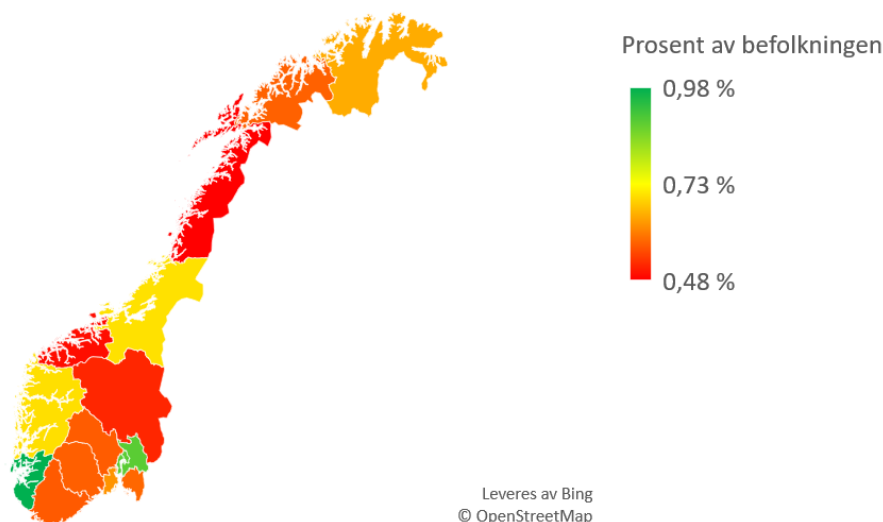
Det er ulik bemanning i fylkene. De mest befolkningsrike fylkene har hatt størst medlemsvekst og størst inntektsøkning og dermed fått rom for å bygge opp egne sekretariatsressurser på fylkesnivå. Også i landet for øvrig har antallet årsverk økt de siste årene, men veldig ulikt. Alle fylkeslag har i dag, takket være intern ressursomfordeling og vekst gjennom blant annet fastgiverordningen, ansatte fylkessekretærer. Stillingsprosentene varierer fra 20 % og oppover, der de med større stillingsprosent som regel også er

delfinansiert med egne midler eller eksterne prosjektmidler. I fylkeslagene er det totalt i underkant av 28 årsverk, inkludert prosjektfinansierte stillinger.

Alle fylkeslag mottar driftsstøtte til slike stillinger gjennom intern omfordeling, unntatt Hordaland, Rogaland og Oslo og Akershus som ikke kvalifiserer for driftsstøtteordningen. De finansierer stillingene på annen måte.

Medlemmer i prosent av befolkningen i fylket

* tall for medlemmer i 2022 / folketall i 2019

Figur 1 Vi ser at medlemstallet vårt, også forholdsmessig opp mot befolkningstall, er høyere i de mest folkerike områdene av landet vårt. Her i kartet er rødfarge lavest andel, mens grønt betyr høyest andel. Rogaland og Oslo og Akershus skiller seg mest ut med høyest andel av befolkningen som medlemmer i Naturvernforbundet. Der vi har sterkest organisasjon har vi også størst andel av befolkningen som medlemmer.

I dag har alle fylkeslag ansatte, men spennet i stillingsprosent er ulikt:

<i>Fylkeslag med mindre enn 50 % årsverk i sitt sekretariat</i>	<i>Fylkeslag med mellom 50 % og 90% årsverk i sitt sekretariat</i>	<i>Fylkeslag med 100 % årsverk eller mer i sitt sekretariat</i>
<i>Møre og Romsdal Nordland Vestfold Telemark Agder Buskerud</i>	<i>Finnmark Troms Innlandet Østfold</i>	<i>Trøndelag Hordaland Rogaland Oslo og Akershus Sogn og Fjordane</i>

Det er stort press på nedbygging av natur i hele landet, og det er et ønske om å ha minimum 50%, men helst 100%, stillinger i fylkene. Det er fortsatt en vei å gå før man kommer dit.

Ressurser og finansering nasjonalt

Det nasjonale sekretariatet, ledet av generalsekretæren, består pr 31.12.2023 totalt av 33,9 årsverk, totalt 39 ansatte på hel- eller deltid. Av disse er 9 i midlertidige stillinger, grunnet permisjoner, sykefravær og prosjektansatte. Stillingene finansieres gjennom prosjekter (dekker 46 % av personalkostnadene) og frie midler. Alle fagrådgiverstillinger er helt eller delvis finansiert gjennom prosjektmidler, mens oppgaver knyttet til drift, administrasjon og medlemsoppfølging i hovedsak er finansiert av frie midler. Sekretariatet server hele organisasjonen i tillegg til å jobbe nasjonalt med å innfri Naturvernforbundets politikk. I tillegg er leder honorert tilsvarende en fulltidsstilling og to nestledere honoreres tilsvarende 20 % stilling på 1. nestleder og 40 % på 2. nestleder. Til sammen lønner og honorerer da sekretariatet 42 ansatte og 35,5 årsverk.

Av sentralleddets 72 millioner i regnskapsførte inntekter, er 41 millioner kroner formelt bundne midler, hvorav 27 millioner er rene overføringer, til for eksempel lokal- og fylkeslag. Av de frie midlene på 31 millioner, er også noe bundet opp på annet vis, bl.a. 2,8 mill. som er samlet inn til Fjordsøksmålet. Medlemskontingenten er en vesentlig del av inntektene som driver vår organisasjon. Medlemskontingenten utgjør dog en langt større andel av fylkes- og lokallagenes inntekter, enn for sentralleddet. Av totale kontingentinntekter på kr 9 142 194 i 2023 gikk kr 3 813 986 ut til fylkeslagene, mens kr 1 525 247 gikk til lokallagene, og kr 3 802 961 ble igjen sentralt.

Naturvernforbundet sentralt har tilsynelatende store inntekter, men store deler av midlene er bundet opp til overføringer og prosjekter. Noen av våre fylkeslag har også slike tilskudd som gir handlingskraft og mulighet til å ansette flere mennesker, men som samtidig setter sterke begrensninger på bruken av midlene.

Prosjektinntekter er viktige for aktiviteten både sentralt og i de fylkene som har sterk nok organisasjon til å skaffe seg slike inntekter. Gjennom momskompensasjonen, som blir større jo mer penger vi bruker, bidrar prosjektmidlene også til å skaffe frie inntekter. Samtidig binder prosjektarbeidet opp ressurser både til selve prosjektarbeidet og til arbeidet med å søke nye prosjekter. Arbeidet med å samle inn penger krever også bruk av penger. Dette er ytterligere en form for binding av de frie midlene.

Fordi sentralleddets økonomi er mer innviklet med interne bindinger enn det kanskje ser ut i aktivitetsregnskapet, så mener vi det er lurt at et utvalg får gå dette i dybden for å se hvor man kan finne de beste stedene for omfordeling.

Konklusjon

Det er nødvendig med styrking av hele organisasjonen, særlig ved å få på plass større stillingsprosenter i våre minst folkerike fylker. Det er ikke enkelt med dagens oppsett, i hvert fall ikke raskt nok, selv om vi skulle lykkes med ambisiøse mål om vekst. Derfor er det klokt med et helhetlig og bredt sammensatt utvalg som kan se på totaliteten i tilgjengelige ressurser, både for fordeling og effektiv vekst. Derfor er forslaget til vedtak formulert som det er, og vi ber om landsmøtets tilslutning.